

SELETUSKIRI

Regionaalministri määruse „Maaeluministri ja regionaalministri põllumajanduskeskkonnatoetuste määruste muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 21 lõike 2, § 24 lõike 1 ja § 38 lõike 3 alusel.

Määrusega muudetakse järgmisi maaeluministri ja regionaalministri määrusi:

- 1) regionaalministri 10. juuli 2023. a määrust nr 41 „Perioodi 2023–2027 kohalikku sorti taime kasvatamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 41*);
- 2) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 84 „Perioodi 2023–2027 loomade heaolu toetus“ (edaspidi *määrus nr 84*);
- 3) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 77 „Perioodi 2023–2027 loomade tervist edendavate kõrgemate majandamisnõuete toetus“ (edaspidi *määrus nr 77*);
- 4) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 82 „Perioodi 2023–2027 ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 82*);
- 5) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 88 „Perioodi 2023–2027 pinnavee kaitse toetus“ (edaspidi *määrus nr 88*);
- 6) regionaalministri 21. detsembri 2023. a määrust nr 110 „Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse alal asuva väärtusliku püsirohumaa kaitse toetus“ (edaspidi *määrus nr 110*);
- 7) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 87 „Perioodi 2023–2027 põhjavee kaitse toetus“ (edaspidi *määrus nr 87*);
- 8) maaeluministri 23. detsembri 2022. a määrust nr 79 „Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 79*);
- 9) maaeluministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 86 „Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus“ (edaspidi *määrus nr 86*);
- 10) regionaalministri 18. detsembri 2023. a määrust nr 102 „Perioodi 2023–2027 turvas- ja erodeeritud mullaga väärtusliku püsirohumaa kaitse toetus“ (edaspidi *määrus nr 102*);
- 11) regionaalministri 18. detsembri 2023. a määrust nr 103 „Perioodi 2023–2027 väärtusliku püsirohumaa säilitamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 103*).

Kõiki nimetatud määrusi muudetakse täpsustamise eesmärgil: määrustesse lisatakse punktid, mille kohaselt on põllu piiride suurendamine lubatud kuni 15. augustini, põllu piiride vähendamine on lubatud kuni 1. novembrini ja pindalatoetuste uute põldude lisamine tingimuslikkuse maakasutuse näitamiseks on lubatud kuni 15. augustini.

Lisaks muudetakse määrusi nr 79 ja nr 86–88 õigusselguse ja nõuete täpsustamise eesmärgil. Antud määrustesse lisatakse punkt, mille kohaselt peab taotleja toetuse taotlemiseks esitama Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) igal kohustuseaastal ajavahemikul 2. maist kuni 15. juunini elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu taotluse, mis sisaldab andmeid selle kohta, kas taotleja kavatseb tegeleda tegevustega, mis välistavad ebasoovitava taimestiku ulatusliku leviku.

Määrustesse nr 86–88 viiakse sisse muudatus, mille kohaselt ei anta nende määruste kohaseid toetusi ökoalade toetuse taotlemisel ökoalana määratletud põllumaa kohta. Kehtiva redaktsiooni kohaselt ei anta turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetust, põhjavee kaitse toetust ega pinnavee kaitse toetust maa kohta, mille kohta antakse „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ (edaspidi *strateegiakava*) alusel ökoalade toetust. See ei ole vee- ja mullakaitse alaseid eesmärke silmas pidades mõistlik, kuna seetõttu ei ole

põllumajandustootjad määruste nr 86–88 kohastel vee- ja mullakaitseks tundlikel aladel piisavalt motiveeritud täiendavaid vee- või mullakaitseks nõudeid täitma.

Samuti viiakse määrustesse nr 86–88 sisse muudatus, mille kohaselt on turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetust, põhjavee kaitse toetust ning pinnavee kaitse toetust võimalik anda ka keskkonnatundlike püsirohumaade kohta. Kuna määrustes nr 86–88 on toetuse saamiseks kehtestatud täiendavad rohumaa tegevuse elluviimise nõuded, mille täitmisega kaasneb lisakulu või saamata jäänud tulu osaliselt või täielikult toetusega hüvitatakse, on nende toetuste andmise eesmärgi silmas pidades õigustatud keskkonnatundlike alade kohta ka nimetatud toetuste andmine.

Määrusesse nr 88 viiakse strateegiakava muudatuse kohaselt sisse muudatus, mille kohaselt antakse pinnavee kaitse toetust 10 m veekaitsevööndi puhul 40 m täiendava veekaitse rohumaa eest ja 20 m veekaitsevööndi puhul 30 m täiendava veekaitse rohumaa eest. Samasisuline säte kehtis rakendussätte kaudu reguleerituna juba ka 2023. aastal.

Määruses nr 79 muudetakse pärandniidu hooldamise koolitusel osalemise nõue toetuse põhitegevuse nõudeks, täpsustatakse pärandniidu toetusõigusliku maa hulka arvatavate puude ja põõsaste gruppide, väikeveekogude, vanajõgede ja muu loodusliku taimestikuta ala määratlust, kehtestatakse väärtuste hindamise lisategevuse puhul hindamistulemuste esitamise kuupäev, reguleeritakse puhkeaasta võtmist ja karjatamisele ning käsitsi niitmise lisategevuse tingimusi.

Määrusest nr 84 jäetakse läbivalt välja mõiste „kesik“, et ühtlustada mõisteid õigusaktides. Samuti muudetakse toetuse vähendamise korda, kui taotluste rahastamise summa ületab enne Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 13 lõikes 3 sätestatud toetuse vähendamise otsustamist toetusele eelarveaastaks määratud eelarve. Sellisel juhul kohaldatakse määruses toodud ühikumäära 500 esimese loomühiku kohta kõigi määruses loetletud loomarühmade osas.

Määrusi nr 102, 103 ja 110 muudetakse muuhulgas täpsustamise eesmärgil. Määrusemuudatus muudab toetuse saamise paindlikumaks, kuna toetuse saab määrata ka juhul, kui tegemist on 90% ulatuses eksperdi inventeeritud pärandniidu või kõrge loodusväärtusega püsirohumaaga.

Põllumajanduskeskkonnatoetuste abil panustatakse tegevuspõhise riigieelarve programmi „Põllumajandus, toit ja maaelu programm 2023–2026“ tegevuse 7.1.1 „Põllumajanduskeskkonna hea seisundi tagamine“ tegevussuunda „Täiendav keskkonnahoid“, mille eesmärk on tagada keskkonnasõbralike tavade laiem kasutus põllumajanduses. Samuti panustatakse toetuste abil „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ põllumajanduskeskkonna tegevussuuna järgmistesse eesmärkidesse: väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise negatiivne mõju keskkonnale on vähene, säilinud on põllumajandusmaa elurikkus ja maastiku mitmekesisus ning tagatud on ökosüsteemi teenuste toimimine.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduskeskkonnapoliitika osakonna peaspetsialist Kadri Kask (625 6141, kadri.kask@agri.ee), põllumajanduskeskkonnapoliitika osakonna nõunikud Eike Lepmets (625 6564, eike.lepmets@agri.ee), Mae Alviste (625 6121, mae.alviste@agri.ee) ja Reelika Päädam (625 6267, reelika.paadam@agri.ee) ning toiduohutuse osakonna nõunik Ülle Pau (625 6256, ylle.pau@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule on teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Eelnõu keeleteimetaja on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb üheteistkümnest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punktidega 1–3, § 2 punktiga 7, §-ga 3, §-ga 4, § 5 punktidega 15 ja 16, § 6 punktidega 3 ja 4, § 7 punktidega 13 ja 14, § 8 punktidega 14 ja 15, § 10 punktidega 16 ja 17, § 9 punktidega 3 ja 4 ning § 11 punktidega 3 ja 4 täpsustatakse toetuse taotlemisega seotud muudatuste tegemist. Kuni 15. augustini on lubatud muudatused, mis on seotud põldude ja pärandniidu alade ning nende piiride esitamisega. Esiteks on lubatud põldude ja pärandniidu alade lisamine maakasutuse näitamiseks, mis on oluline tingimuslikkuse süsteemi jaoks. Teiseks on lubatud põldude ja pärandniidu alade pindalade suurendamine. Põldude ja pärandniidu alade piiride muutmisele on kehtestatud kaks tähtaega: kuni 15. augustini (k.a) tohib pindalasid suurendada ning kuni 1. novembrini tohib pindalasid vähendada. Pärast taotlusperioodi lõppu taotlusele lisatud põldudele ja pärandniidu aladele toetuse taotlemise märgete lisamine ja toetuste taotlemine ei ole lubatud. Kui põllul oli taotlemise märke juba varasemalt olemas, saab toetust ka suurendatud osa kohta. Taotlemise märgete eemaldamine on lubatud kuni 1. novembrini. Lubatud muudatuste tegemise võimalus on antud eelkõige seetõttu, et taotleja saaks oma taotluse vastavusse viia tegeliku olukorraga.

Samuti täiendatakse ja täpsustatakse määrusi sättega, mis on seotud andmete ja muudatuste esitamisega põldude ja pärandniidu alade piiride kohta. Kuna tingimuslikkuse nõuded kohalduvad kogu põllumajandusliku majapidamise maale, on korrektse maakasutuse märkimine vajalik tingimuslikkuse nõuete täitmiseks. Taotleja peab esitama hiljemalt taotluse esitamise aasta 15. augustiks andmed kogu oma maakasutuse kohta. Taotlejal on võimalus muuta taotlust nii pinnaseiresüsteemis osalevate nõuete osas kui ka mitteseiratavate nõuete osas. Kui pinnaseire käigus on tuvastatud vastuolu, on võimalik taotlust muuta konkreetse põllu osas kuni 1. novembrini. Vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 2022/1173 artiklile 7 ei ole muutmine ja tagasivõtmine lubatud mitteseiratavate nõuete osas pärast seda, kui taotlejat on teavitatud kavatsusest läbi viia kohapealne kontroll või kui ta saab mittevastavusest teada kontrolli tulemusena.

Eelnõu § 2 punktidega 1 ja 4–6 jäetakse määrusest nr 84 terminite ühtlustamiseks läbivalt välja mõiste „kesik“, kuna vastav loomagrupp on kaetud mõistega võõrdepõrsas (siga võõrutamisest kuni nuuma alguseni, vanuses 30–120 päeva). Analoogiline jaotus on ka põllumajandusministri 3. detsembri 2002. a määruses nr 80 „Nõuded sigade pidamisele ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta, sigade suhtes rakendada lubatud veterinaarsete menetluste loetelu ja neid läbiviivad isikud ning nõuded nende menetluste teostamisele ja neid menetlusi teostava isiku ettevalmistusele¹“.

Mõisteid kasutatakse alljärgnevalt:

- 1) nooremis – emane paaritusealine siga kuni esmakordse poegimiseni;
- 2) emis – poeginud emane siga;
- 3) põrsas – siga sünnist kuni võõrutamiseni;
- 4) võõrdepõrsas – siga võõrutamisest kuni kümne nädala vanuseni;
- 5) nuumsiga – siga kümne nädala vanusest kuni tapmise või seemendamiseni.

Eelnõu § 2 punktiga 2 ja 3 muudetakse määruse nr 84 § 3 lõikeid 3 ja 4, kus sätestatakse toetuse vähendamise kord, kui taotluste rahastamise summa ületab enne Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 13 lõikes 3 sätestatud toetuse vähendamiste otsustamist toetusele eelarveaastaks määratud eelarve. PRIA kohaldab sellisel juhul määruses toodud ühikumäära 500 esimese loomühiku kohta kõigi määruses loetletud loomarühmade osas. Erand emiste lisategevuse osas kaotatakse ja seda loomarühma koheldakse eelarve ületamise korral võrdselt teiste loomarühmadega. Iga loomarühma ja ka emiste lisategevuse osas rakendatakse ühikumäära vähendamist loomade osas, kes ületavad taotlemisel piirmäära 500 LÜ, kui taotluste rahastamise summa ületab toetusele eelarveaastaks määratud eelarve. Muudatus võimaldab ühikumäära vähendamise vajaduse korral toetada suurema ühikumääraga rohkem loomi.

Eelnõu § 5 punktides 1 ja 2, § 7 punktides 1 ja 2 ning § 10 punktides 1 ja 2 tehtavate muudatustega ühtlustatakse ühtse keelekasutuse eesmärgil muudetavate sätete

sõnastusi. Sisuliselt sätted ei muutu ning uusi õigusnorme ei teki. Muudatused tagavad parema arusaamise sellest, et muudetavates sätetes on mõeldud strateegiakava alusel antavat keskkonnasõbraliku majandamise toetust.

Eelnõu § 5 punktiga 3 muudetakse määruse nr 88 § 5 lõike 2 punkti 1 ja **§ 10 punktiga 3** määruse nr 86 § 5 lõike 2 punkti 1 ning jäetakse nimetatud punktidest välja üleliigne sõna „või“. Tekstiosa „mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele“ väljendab juba selgelt seda, et maa peab vastama vähemalt ühele loetletud tingimusele. Tegemist on keelelise täpsustusega, mis ei too kaasa muudatust sätte sisu osas.

Eelnõu § 5 punktiga 4 täiendatakse määruse nr 88 § 5 lõikega 2¹, mille kohaselt veekaitsealise rohumaa puhul, mis piirneb veeseaduse § 118 lõike 2 punktis 1 nimetatud veekaitsevööndiga, antakse toetust kuni 30 meetri eest, ning veekaitsealise rohumaa puhul, mis piirneb veeseaduse § 118 lõike 2 punktis 2 nimetatud veekaitsevööndiga, kuni 40 meetri eest. Tegemist on maaga, mis aitab pinnavee seisundit parandada. Sätte sisu ja sellega seonduva toetuse aluseks oleva kaardikihi loomine põhines Tartu Ülikooli poolt läbi viidud ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse rahastatud projektil „Veekaitsevööndite reostustundlikkuse ja kaldavööndi puhverribade rajamise vajalikkuse hinnangute kaardikihtide loomine“. Projektis arvutati, kui suur on toitainete sisalduse kõrge taseme tõttu mitteheas seisundis olevate veekogumite naabrusesse jäävate põllumaade pindala. Toetuse andmise aluseks oleva kaardikihi koostas Maa-amet ning aluseks võeti keskkonnaagentuuri 2019. a seisundihinnangud. Veekaitsevööndite genereerimise aluseks on veeseaduse alusel Eesti Topograafia Andmekogu (ETAK), mis on hetkel täpseim saadaolev ruumiandmete kogu Eestis. ETAKi veekogude geomeetria ei ühti veekogumite andmekihi geomeetriaatega, st sama veekogu on erineva kujuga. Seetõttu viidi eraldi projekti raames ETAK ja mitteheas seisundis veekogumite kaardikiht vastavusse ning veekogumitele genereeriti vajalikud puhvrid.

Samasisuline säte kehtis rakendussätte kaudu reguleerituna juba ka 2023. aastal, kus toetust ei antud veekaitsealise rohumaa selle osa kohta, mis on § 8 lõikes 3 sätestatud 30 meetrist või lõikes 4 sätestatud 40 meetrist laiem. Veeseaduses määratletud veekaitsevööndi kohta ei ole pinnavee kaitse toetuse kohustust võimalik võtta ning toetust nende veeseaduses sätestatud nõuete järgimise eest ja veeseaduses määratletud veekaitsevööndi kohta ei anta. Strateegiakava muudatuse kohaselt antakse toetust 10 m veekaitsevööndi puhul 40 m täiendava veekaitsealise rohumaa eest ja 20 m veekaitsevööndi puhul 30 m täiendava veekaitsealise rohumaa eest.

Eelnõu § 5 punktiga 5, § 7 punktiga 3 ja § 10 punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks määruste nr 86–88 § 5 lõike 4 punkt 2 ning **eelnõu § 5 punktiga 9, § 7 punktiga 7 ja § 10 punktiga 8** täiendatakse nende määruste § 5 lõikega 4¹. Sätted puudutavad turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetuse, põhjavee kaitse toetuse või pinnavee kaitse toetuse andmist juhul, kui taotlejale antakse ühtlasi ka strateegiakava alusel antavat ökoalade toetust.

Kehtiva redaktsiooni kohaselt ei anta turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetust, põhjavee kaitse toetust ega pinnavee kaitse toetust maa kohta, mille kohta antakse strateegiakava alusel ökoalade toetust. Ökoalade toetuse saamiseks määratleb toetuse taotleja oma põllumaal teatud maa ökoaladeks, kuid toetust makstakse ökoalade jätmise eest taotleja kogu põllumaa kohta. See tähendab, et osa määruste nr 86–88 kohasest toetusõiguslikust maast, mida ökoalaks ei määratletud, aga mille kohta sellegipoolest ökoalade toetust makstakse, ei ole praegu määruste nr 86–88 kohase toetuse õiguslik. Eelnev ei ole aga vee- ja mullakaitse alaseid eesmärges silmas pidades mõistlik, kuna seetõttu ei ole põllumajandustootjad määruste nr 86–88 kohastel vee- ja mullakaitsealadele tundlikel aladel piisavalt motiveeritud täiendavaid vee- või mullakaitsealadeid täitma. Seetõttu viiakse sisse muudatus, mille kohaselt ei anta eelkirjeldatud juhul toetust üksnes ökoalade toetuse taotlemisel ökoalana määratletud põllumaa kohta.

Eelnõu § 5 punktides 6 ja 8, § 7 punktides 4 ja 6 ning § 10 punktides 5 ja 7 tehtavate muudatustega täpsustatakse toetuste nimesid ning sisulisi muudatusi need kaasa ei too.

Eelnõu § 5 punktiga 7, § 6 punktiga 2, § 7 punktiga 5, § 8 punktiga 5, § 9 punktiga 2, § 10 punktiga 6 ja § 11 punktiga 2 täpsustatakse õigusselguse eesmärgil sätteid, mille kohaselt ei anta konkreetset toetust juhul, kui antakse vähemalt ühte asjakohases sättes toodud loetelus nimetatud toetust. Eeltoodust tulenevalt asendatakse asjakohastes sätetes toodud loetelu eelviimases punktis kirjavahemärk „;“ sõnaga „või“. Sisulist muudatust täpsustus kaasa ei too. Näiteks ei anta pärandniidu hooldamise toetust maa kohta, mille kohta antakse strateegiakava alusel: 1) muud pindalapõhist keskkonna- ja kliimakoostuste ning muude majandamiskohustustega seotud toetust, välja arvatud mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetust või 2) kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavade seotud toetust, välja arvatud mahepõllumajanduse ökokava toetust.

Eelnõu § 5 punktiga 10, § 7 punktiga 8 ning § 10 punktiga 9 tunnistatakse kehtetuks määruste nr 86–88 § 5 lõige 5. Kehtiva redaktsiooni kohaselt ei anta turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetust, põhjavee kaitse toetust ega pinnavee kaitse toetust maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord“ § 4 lõikes 5 nimetatud keskkonnatundliku püsirohumaa kohta. Selle püsirohumaa kohta esitatakse nõuded tingimuslikkuse nõuete raames ning taotleja peab täitma oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal maaeluministri 21. detsembri 2022. a määruse nr 68 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded“ §-s 8 sätestatud nõudeid. Kuna määrustes nr 86–88 esitatakse toetuse saamiseks täiendavad rohumaa tegevuse elluviimise nõuded, mille täitmisega kaasnev lisakulu või saamata jäänud tulu osaliselt või täielikult toetusega hüvitatakse, on nende toetuste andmise eesmärgi silmas pidades õigustatud keskkonnatundlike alade kohta ka nimetatud toetuste andmine.

Eelnõu § 5 punktiga 11, § 7 punktiga 9 ning § 10 punktiga 9 täiendatakse määruste nr 86–88 koolituse sätet, kus selle nõude täitmisel loetakse sobilikeks ka projekti „Climate Farm Demo“ esitluspäevad.

Eelnõu § 5 punktiga 12 täiendatakse määruse nr 88 § 11 lõiget 2, **eelnõu § 7 punktiga 10** täiendatakse määruse nr 87 § 12 lõiget 2, **eelnõu § 8 punktiga 12** täiendatakse määruse nr 79 § 20 lõiget 2 ning **eelnõu § 10 punktiga 11** täiendatakse määruse nr 86 § 12 lõiget 2 selliselt, et vastavate sätete tekst oleks üheselt mõistetav. Kui kohustuse võtab üle isik, kellel ei ole kohustust, loetakse kohustuseperioodi kestuseks ülevõetud kohustuse kestus. Sellisel juhul võib ülevõetud kohustusealuse maa pindala suurus muutuda õigusaktides sätestatud ulatuses ka siis, kui üleandja on kohustusealuse maa pindala suurust enne selle üleandmist muutnud. See tähendab, et kohustuse suurenemist ja vähenemist arvestatakse ülevõetud kohustusealuse maa pindalast.

Eelnõu § 5 punktiga 13 sõnastatakse ümber määruse nr 88 § 13 lõige 1, **eelnõu § 7 punktiga 11** sõnastatakse ümber määruse nr 87 § 14 lõige 1 ning **eelnõu § 10 punktiga 12** sõnastatakse ümber määruse nr 86 § 14 lõige 1. Tekstist eemaldatakse viide strateegiakava kohasele pärandniidu hooldamise toetuse kohustusele, kuna nende määruste alusel ei anta toetust maa kohta, mis vastab maaeluministri 23. detsembri 2022. a määruse nr 79 „Perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetus“ §-s 5 sätestatud toetusõigusliku maa nõuetele. Seetõttu ei saa ka määruste 86–88 kohase kohustusealuse maa pindala pärandniidu hooldamise toetuse kohustuse võtmise tõttu väheneda. Tegemist on redaktsioonilise muudatusega, mis esitatakse parema õigusselguse saamiseks.

Eelnõu § 5 punktiga 14 täiendatakse määruse nr 88 § 14 lõike 1 punkti 1, **eelnõu § 7 punktiga 12** täiendatakse määruse nr 87 § 15 lõike 1 punkti 1, **eelnõu § 8 punktiga 13** täiendatakse määruse nr 79 § 23 lõike 1 punkti 1 ning **eelnõu § 10 punktiga 14** täiendatakse määruse nr 86 § 15 lõike 1 punkti 1. Toetuse taotlemiseks esitab taotleja PRIA-le igal kohustuseaastal ajavahemikul 2. maist kuni 15. juunini elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu taotluse, mis

sisaldab ka andmeid selle kohta, kas taotleja kavatseb tegeleda tegevustega, mis välistavad ebasoovitava taimestiku ulatusliku leviku. Sellisel põllumajandusmaal, mida hoitakse karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, võib tegeleda asjakohaste tegevustega, mis välistavad ebasoovitava taimestiku ulatusliku leviku, ka igal teisel aastal, ehk neid tegevusi ei pea tegema igal aastal. Andmed erandi kasutamise kavatsuse kohta on vajalikud nii kohapealse kontrolli tegemiseks kui ka pinnaseire läbiviimiseks. Sellise maa puhul on tegemist erandliku olukorraga, kus asjakohase põllumajandusliku tegevusega ei pea tegelema igal aastal, vaid on võimalik võtta n-ö puhkeaasta.

Eelnõu § 6 punktiga 1 täiendatakse määruse nr 110 § 5 lõike 2 punkte 1 ja 2, **eelnõu § 9 punktiga 1** täiendatakse määruse nr 102 § 5 lõike 2 punkte 1 ja 2 ning **eelnõu § 11 punktiga 1** täiendatakse määruse nr 103 § 5 lõike 2 punkte 1 ja 2 tekstiosaga „vähemalt 90 protsendi ulatuses“. Väärtuslike püsirohumaade toetust (edaspidi *VPR toetus*) antakse inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuva pärandniidu või kõrge loodusväärtusega püsirohumaaga kohta. Osa inventuure on juba tehtud ja alad on inventeeritud vastavalt olemasolevatele kaartidele. Samas on põldude piirid vahepeal muutunud ja ei pruugi enam 100% kattuda ka Eesti Looduse Infosüsteemi EELIS pärandniitude kaardikihiga. Määrusemuudatus muudab toetuse saamise paindlikumaks, kuna toetuse saab määrata ka juhul, kui tegemist on 90% ulatuses eksperdi inventeeritud pärandniidu või kõrge loodusväärtusega püsirohumaaga. 10% vea piiri jäävad põlluservad on elurikkuse mõttes sama väärtuslikud kui ülejäänud inventeeritud ala ja ei tohiks toetuse alt välja jääda. Kui tootja võtab oma inventeeritud väärtuslikule püsirohumaale VPR toetuse ja hooldab ala vähemalt viis aastat vastavalt toetuse nõuetele, muutuvad need tervikuna poollooduslike koosluste sarnaseks, mis ongi toetuse üks eesmärk.

Eelnõu § 8 punktidega 1, 6 ja 7 reguleeritakse pärandniidule puhkeaasta võtmist. Puhkeaasta rakendamisel minnakse üle ühikumäärale, kuna kehtiva määruse kohaselt on puhkeaasta tasu rakendamine ebaproportsionaalselt keerukaks ning kulukaks. Lisaks on vajadus selgemalt reguleerida, et puhkeaastat saab võtta alates kohustusperioodi teisest aastast ning puhkeaastal ei anta toetust § 3 lõikes 1 ja lõike 3 punktides 1–4 nimetatud tegevuse elluviimise eest.

Eelnõu § 8 punktidega 2 ja 9 muudetakse pärandniidu hooldamisel koolitusel osalemise nõuet ja tunnistatakse kehtetuks määruse nr 79 § 4 lõiked 3–6. Määrust täiendatakse §-ga 12¹ „Koolitus“. Koolitusel osalemise nõue oli strateegiakava kohaselt toetusõiguslikkuse nõue. Selle nõude rikkumine ehk koolitusel mitteosalemine tooks seega kaasa toetusest ilma jätmise, mitte nõude rikkumise eest toetuse vähendamise. Koolitusel osalemise nõue peaks olema mitte toetusõiguslikkuse nõue vaid põhitegevuse elluviimise nõue. Eeltoodust tulenevalt muudeti ka strateegiakava. Sisuliselt nõue ei muutunud.

Eelnõu § 8 punktidega 3 ja 4 muudetakse määruse nr 79 § 5 lõike 6 punkti 6 ja tunnistatakse kehtetuks sama lõike punkt 7. Tegemist on täpsustava muudatusega, kus ühte punkti võetakse kokku senised eraldiseisvad punktid „kuni 0,50 hektari suurused puude ja põõsaste grupid“ ja „kuni 0,50 hektari suurused väikeveekogud, vanajõed ja teised looduslikud taimestikuta alad“, et tekst oleks lühem ja selgem. Senise 15% arvestuse nõude asendamine nõudega „mis on selgelt eristatav ning mis on seotud pärandniidu hea seisundi tagamisega“, on tingitud sellest, et 15% arvestamise nõue ei ole tehniliselt teostav. Selle nõude rakendamiseks tuleks iga puu, põõsas, puude- ja põõsaste grupp, väikeveekogud, vanajõed jne digitaliseerida, et oleks võimalik välja arvutada, mitu protsenti pärandniidu pindalast need moodustavad. Samas on sisuliselt oluline säilitada just selliseid kuni 0,50 ha suuruseid puude ja põõsaste gruppe, väikeveekogusid, vanajõgesid ja looduslikke taimestikuta alasid, mis suurendavad liigirikkust, on konkreetsele pärandniidule iseloomulikud ning seetõttu olulised niidu hea seisundi tagamiseks. Selgelt eristatav tähendab, et sellised alad asuvad pärandniidu sees ja ei ole osa pärandniidu kõrval asuvast metsast või veekogust. Need alad peavad moodustama pärandniiduga ühe tervikliku koosluse. Punktile lisatav täpsustus, et toetusõigusliku maa hulka arvestatav ala peab olema „selgelt eristatav ning seotud pärandniidu hea seisundi tagamisega“ näitab, milliseid konkreetseid alasid võib arvata toetusõigusliku maa hulka. Pärandniidul peavad olema ainult need

puude ja põõsaste grupid, mis on elurikkuse ja koosluse hea seisundi jaoks olulised. Sekkumist saab paremini rakendada, kui on selgelt välja toodud, et kuni 0,50 ha suurused puude ja põõsaste grupid peavad asuma pärandniidul, need peavad olema ülejäänud pärandiidust selgelt eristatavad ning seotud pärandiidu hea seisundiga.

Eelnõu § 8 punkt 8 reguleerib pärandniidu karjatamiseelset niitmist. Karjatatavat ala võib niita osaliselt ning niitmata ala võib olla suurem § 9 lõikes 3 sätestatust.

Eelnõu § 8 punktiga 10 sätestatakse taotlejale kohustus esitada LIFE'i projekti „Loodusrikas Eesti“ raames ette nähtud andmed hinnatud pärandniidu kohta Keskkonnaametile kohustuseaasta 1. oktoobriks. Nimetatud projekti raames on välja töötatud hindamise metoodika ja ette nähtud, millised andmed hinnatud pärandniidu kohta tuleb esitada (väärtuste hindamise ankeet). On vajalik kehtestada õigusakti tasemel kuupäev, mis ajaks peavad taotlejad esitama LIFE'i projekti „Loodusrikas Eesti“ raames välja töötatud metoodika alusel hinnatud pärandniidu kohta asjakohased andmed, kuna need on aluseks toetuse maksmisele.

Eelnõu § 8 punkt 11 reguleerib käsitsi niitmise lisategevust. Muudatusega soovitakse ka käsitsi või hobuniidukiga niitmise korral rakendada 5–30% niitmata alade jätmist ning tingimust, et kui pärandniitu ohustab seisundi halvenemine, peab terve pärandniidu ala ära niitma.

Eelnõu § 10 punktiga 13 tunnistatakse § 14 lõige 3 kehtetuks, mistõttu juhul, kui kohustuseperioodi jooksul ilmneb, et kohustusealune maa ei vasta enam (eelkõige kaardikihtide muutmistest tingituna) § 5 lõike 2 punktis 1 ega 2 sätestatud tingimusele, siis selle maa osas kohustus ei lõpe.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186); Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261); komisjoni delegeeritud määrusest (EL) 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94); komisjoni delegeeritud määrusest (EL) 2022/1172, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas (ELT L 183, 08.07.2022, lk 12–22); komisjoni rakendusmäärusest (EL) 2022/1173, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta (ELT L 183, 08.07.2022, lk 23–34).

4. Määruse mõjud

Eelnõu mõjusid on hinnatud Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 46 lõike 1 alusel. Eelnõu rakendamine ei too kaasa olulist mõju majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, julgeolekule, regionaalarengule ega riigi ja

kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele. Eelnõuga tehtavad täpsustused aitavad kaasa toetusega seotud eesmärkide täitmisele ja loovad õigusselguse taotluste menetlejatele, toetuste taotlejatele ning Keskkonnaametile.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulu ega -tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile. Eelnõu esitatakse informatsiooniks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile ning Keskkonnaametile.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler